

הזדמנות היסטורית להיפטר מהאיום האיראני

written by מאיר בן שבת | 20.06.2025

- במלחמה שהיא מנהלת למען קיומה, ישראל מספקת למדינות האזור ולעולם החופשי את התקווה להשתחרר מהצל המאיים של איראן.
- יש לנצל את הלחימה כדי לפגוע בכל הזרועות האסטרטגיות של איראן ולגרוע ככל האפשר מיכולות הנשק, הייצור והמו"פ.
- בכל הסדר שיגובש, כל עוד משטר האייתוללות מתקיים אסור לאפשר לו להחזיק ביכולות שמסכנות מדינות ולא רק בגרעין צבאי.

בספטמבר 2018, ארבעה חודשים לאחר שארכיון הגרעין של איראן הובא לישראל במבצע ההירואי של המוסד, עמד ראש הממשלה-בנימין נתניהו על בימת עצרת האו"ם ושלח מסר לעריצים בטהראן: "ישראל יודעת מה אתם עושים. ישראל יודעת איפה אתם עושים זאת. ישראל לעולם לא תאפשר למשטר שקורא להשמדתנו לפתח נשק גרעיני. לא כעת, לא בעוד עשר שנים, אף פעם לא".

בתוך האולם, מאחורי שולחן המשלחת הישראלית, הקשבנו אז לדברים: השגריר דאז רון דרמר, ראש הסגל יואב הורביץ ואני. שפת הגוף שלנו הביעה הזדהות מוחלטת עם הדברים. לא היה כל ספק בִּכְנוּתה של ההצהרה, הגם שלא יכולנו אז לדמיין את העיתוי, הנסיבות והאופן שבו היא תיושם, כפי שראינו השבוע.

מה הביא את ישראל לפעול כעת?

נראה כי זוהי תולדה של כמה גורמי-רקע, גורמים-מאפשרים וזרזים:

לפני הכל, שינוי הגישה בישראל בעקבות אסון ה-7 באוקטובר, שחידד אצל כולם הדרג המדיני, מערכת הביטחון והאזרחים ה את המחיר האפשרי של הכלה וסיפק לגיטימציה לפעול אחרת, חרף המחירים והסיכונים.

גורם נוסף הוא התקפות הטילים של איראן נגדינו באפריל ובאוקטובר 2024, שהראו כי ההנהגה בטהראן נעדרת רסנים בהפעלת כוחה מול ישראל וסיפקו המחשה קטנה לסכנה הגדולה מצד הרפובליקה האסלאמית.

על הרקע הזה, תכניתה של איראן להעצים את מערך הטילים הבליסטיים שלה, כך שיוכל לשמש להשמדתה של ישראל, קיבלה משמעות קיומית.

זרז נוסף הוא ההבנה שהתגבשה בדרג המדיני ובמערכת הביטחון כי איראן מאיצה את ריצתה לגרעין צבאי, ומשתמשת במשא ומתן עם ארה"ב ככסות לכך.

חילופי הממשל בארה"ב וההנחה שטראמפ לכל הפחות לא ימנע מישראל לתקוף, הקלו מאוד על קבלת ההחלטה. כך גם ההנחה שהסכנה להתלקחות בזירה הצפונית או ממנה כשישראל תתקוף, כבר איננה משמעותית בעקבות הבסת חיזבאללה והשינויים בסוריה.

מעל כל אלה, הבשלת ההכנות בתחום המבצעי ותמימות דעים בין הדרג המדיני למערכת הביטחון באשר להכרח לממש את התכנית ובנוגע לסיכויי הצלחתה.

המידע שסופק על ידי ישראל על כוונותיה של איראן, התנהלותה לאורך השנתיים האחרונות, התעקשותה במשא ומתן עם ארה"ב והכרזת הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית על אי-ציות מצידה לפיקוח בנושא הגרעין, חיזקו את האופטימיות בנוגע ללגיטימציה הבינלאומית שתינתן להתקפה ישראלית, במיוחד מצד מדינות-המערב.

עוז וענווה

תמונתה של שדרנית הטלוויזיה הממלכתית האיראנית כשתקרת האולפן מתמוטטת עליה בעקבות תקיפה ישראלית בעיצומו של שידור חי, היא המחשה למצבה הנוכחי של איראן.

הפעולה הישראלית מכה בהלם את המשטר באיראן ולא רק אותו. התעוזה, עומק החדירה המודיעינית, איכות ומגוון היכולות המבצעיות, רוחב גזרת-הפעולה, קצב המהלומות והחיסולים, כמות המטרות הנתקפות, חופש-הפעולה המוחלט במרחב האווירי והעתקת המראות של עזה וביירות אל טהרן, כל אלה בעיני האיראנים ושאר השחקנים שצופים במתרחש, הם מעבר למה שניתן היה לצפות לו, במסגרת "פעולה נגד הגרעין האיראני".

רצף האירועים מתחילת המבצע, מציג את המשטר בחולשתו, בעיני בני עמו, בעיני כוחות הפרוקסי שעליהם פרס את חסותו ובעיני מדינות האזור. תמונות אלפי תושבי טהרן הנמלטים ממנה על נפשם, הדיווחים על אזהרת פוטין לח'מינאי על הסכנה שבה נמצא משטרו והכרזת טראמפ כי הוא מצפה לכניעה מוחלטת של איראן הם השפלת כבודו. כגודל ההישג הישראלי כך עוצמת המבוכה באיראן.

מותר לנו להיות גאים בהישגים, להודות לַנִּתָּן כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל, להוקיר את חיילינו ואנשי כוחות הביטחון כמו גם את ראש הממשלה, שריה וכל השותפים הנוספים להצלחת המבצע, להגנה על העורף ולחיזוק החוסן הלאומי בתקופה זו. עם זאת, בשום אופן אין להתפס לזחיחות.

המשימה עדיין לא הושלמה. משטר האייתוללות הוכיח כבר במלחמתו עם עיראק את יכולת עמידתו הממושכת גם תוך תשלום מחירים כבדים. הוא פחות רגיש לאסטרטגיה של התשה ושחיקה כשהיא מופעלת כלפיו ומשתמש בה כנגד אויביו. יש להניח כי מנגנוניו לא יבחלו בשום שיטה, יעד או זירה, כדי להשיב נקם ולהציל את כבודו. חזקה על גורמי הביטחון בישראל כי הם

נערכים לכך.

ועדיין, נשק הטיילים הבליסטיים שבו איראן משתמשת כדי ליצור סימטריה, אינו בלתי מוגבל. על כך אפשר ללמוד גם מהירידה בהיקפי השיגורים. בהנחה שבמציאות שנוצרה איראן תתקשה לחדש מלאים, כי אז הריחוק הגיאוגרפי שהיווה עד כה אתגר לישראל, יהפוך ליתרון עבודה בהיבטי ההגנה. הא-סימטריה לטובת צה"ל תהיה מוחלטת.

לקרב את המשטר אל סופו

הפלת המשטר האיראני או ערעור יציבותו לא הוגדרו על-ידי הקבינט כחלק ממטרות המבצע. אפשר להבין את הסיבות לכך. יחד עם זאת, אין זו שאיפה נסתרת ונכון לסייע לכך, בין השאר ע"י תקיפת בתי הכלא שבהם מוחזקים מתנגדי המשטר (כדי להביא לשיחרורם), תקיפת מנגנוני ביטחון הפנים וכוח הדיכוי ² הפסיג', תקיפת כלי התקשורת המשטרניים, בנוסף להתקפות נגד יעדי המשטר והזרועות האסטרטגיות שלו.

קשה לחזות את נקודת הקריסה של מערכות. ראינו זאת ברצף נפילות המשטרים ב"האביב הערבי" וגם באחרונה עם קריסתו המהירה של המשטר הסורי בעקבות מתקפת הפתע הקצרה מצד כוחות האופוזיציה. רק לאחר מעשה הסתברה תרומתם לכך של התבוסה שישראל הנחילה לחיזבאללה בלבנון ושל התהליך הממושך של התפוררות המשטר מאז 2011. מהמקרים הללו למדנו על הקושי לזהות את נקודת השבירה, אבל יותר מכך על האפקט המצטבר שעשוי להיות למכות מתמשכות, לסדקים ולחולשות.

על כל פנים, פעולותיה של ישראל להשגת המטרות המוצהרות של מתנהלות עד כה כמתוכנן, משיגות את היעדים הנקודתיים שהוגדרו להן ואף יותר מכך. הדיווחים על איכות הפגיעה במתקני הגרעין בנתנו ובאספהאן מעודדים. הפגיעה במדעני הגרעין שנועדה להשפיע על המוטיבציה של מומחים אחרים להשתלב בתכנית עתידית, מרשימה. כך גם חיסולה של הצמרת הביטחונית והפגיעה בזרועות האסטרטגיות. טיפול במתקן בפורדו ישאיר את האיראנים לא רק בלי היכולות היחודיות שבו אלא גם בלי קלף מיקוח בכל משא ומתן, אם וכאשר יתקיים.

כניעה ללא תנאי

תביעתו של הנשיא טראמפ מהנהגת איראן מחזירה אותנו לרגעי סיומה של מלחמת העולם השנייה, עם כניעתה ללא תנאי של גרמניה הנאצית לבעלות הברית. היא מעידה על הערכתנו את המצב ומספקת רמז לעמדתנו בנוגע להתערבות ארה"ב. סוגיה זו. שסביבה גברה המחלוקת גם בתוך חוגי הממשל, קרובה להכרעה. בזמן שהשורות הללו ייראו אור ³ יתכן שהיא כבר תהיה מאחורינו.

הצטרפות ארה"ב למלחמה תוכל לקצר את משכה ולהעמיק את ההישגים. היא תשפד את המשטר על קרני הדילמה ותלחץ אותו לבחור בין שרידות לכניעה. למרות האיומים שהעביר,

ח'מינאי מודע היטב ליחסי הכוחות, וזוכר איך סדאם חוסיין וקדאפי סיימו את דרכם. לכן לא בטוח ששיקולי כבוד יבצרו אותו בעמדתו, במיוחד אם יוצב לפניו סולם שיקוז מעט מההשפלה.

מותר ואף חובה לחשוך בהנהגה האיראנית כי תשתמש בכל משא ומתן רק כדי למשוך זמן ולשפר את עמדת המיקוח ולכן כדאי להתעקש על העמדה: "משא ומתן רק תחת אש".

ארה"ב [?] אם תצטרף -תרצה להכתיב את מהלך הדברים. חיוני לתאם עימה את העמדות.

ראשית, מותר ואף חובה לנקוט גישה חשדנית ביחס לפניות מצד איראן או מדינות מקורבות לה, לחדש את המשא ומתן עם ארה"ב. אם ישראל תידרש לכך, כי אז התשובה המומלצת היא "משא ומתן רק תחת אש".

שנית, המלחמה צריכה להסתיים כשאיראן נעדרת יכולות שמאפשרות לה להוות איום אסטרטגי על ישראל או על כל מדינה אחרת.

כל עוד משטר האייתוללות מתקיים יש למנוע ממנו להחזיק ביכולות שמסכנות מדינות ולא רק בגרעין צבאי, אלא גם טילים בליסטיים, נשק מדויק ארוך טווח, יכולות צבאיות אסטרטגיות בים או באוויר, יצוא טרור וכל מה שקשור בתחומים אלה (מתקנים, מו"פ, תשתיות ייצור, תשתיות יידע יחודיות וכו'). כדי להשיג זאת ידרש הסדר כפוי שיאפשר אכיפה אפקטיבית לאורך שנים.

אפשר לנצח את הרשע

עשרים חודשים חלפו מאז מתקפת ה-7 באוקטובר, שטלטלה את ישראל ותיזכר כאחת מנקודות השפל הנוראיות בדברי ימיה של המדינה. מתוך השבר הנורא, קם העם כלביא, הכה שוק על ירך את אויביו, שינה את פני המלחמה, וסלל את הדרך לשינוי סדרי עולם. ישראל מחזירה לעולם את התקווה שאפשר לנצח את הרשע.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 20.06.2025.